

## PÄIVIÖ HETEMÄKI <sup>1</sup>

Kuluneet vuosikymmenet ovat va-  
kuuttavasti osoittaneet, kuinka oikeas-  
sa Ståhlberg oli todetessaan presiden-  
tiksi tullessaan, että hallitusmuodolla  
oli luotu luja pohja Suomen itsenäi-  
selle olemassaololle. Valtiosäntöön on  
tehty vain vähäisiä muutoksia, ja sen  
edellyttämällä tavalla on toimittu sekä  
rauhan että ankarien sotien aikana.

Jokaista instituutiota, myös valtio-  
sääntöä, pyritään tietenkin ajan mu-  
kaan kehittämään. Ajankohtaisin uu-  
distustoivomuksista on presidentin-

---

<sup>1</sup> *Lyhennelmä.*

vaalitapa. Toivomukset ja pyrkimykset menevät kuitenkin jopa päinvastaisiin suuntiin: eräät ryhmät haluavat jo vanhastaan, että vaalin suorittaisi eduskunta, kun taas asiaa äskettäin käsitellyt komitea päätyi suosittamaan alkuvalitsijoille nykyistäkin suurempaa vaikutusvaltaa. Radion ja television tapaiset joukkotiedotusvälineet kieltämättä tuovatkin ehdokkaat tavallaan lähemmäksi äänioikeutettuja kansalaisia, mutta voidaan myös kysyä, saadaanko esim. parhaasta TV-esiintyjästä paras presidentti. Tällaiset vas-

takkain menevät pyrkimykset kehottavat varovaisuuteen ja perusteelliseen harkintaan muutoksia suunniteltaessa.

Nykyinen vaalijärjestelmämme kiel-tämättä lisää puoluehajaannusta suosimalla monipuoluejärjestelmää. Siinäkin suhteessa on tehty tavallaan vastakkaisia parannusehdotuksia suositamalla toisaalta enemmistövaaleja, jolloin pienpuolueet yleensä häviäisivät markkinoilta, ja toisaalta mahdollisuutta lisätä edustajaehdokkaiden lukumäärää. Pyrkimällä aluksi esim. vaali- ja sitä tietä myös järjestöyhteistyöhön puolueittein kesken voitaisiin ehkä vähitellen päästä nykyisistä epäkohdista. Jälkimmäinen ehdotus lisäisi edellytyksiä tämän pyrkimyksen toteuttamiselle.

Meillä on lainsäädäntöyön yhteydessä tapahtuva valtiosääntöoikeudellinen harkinta uskottu eduskunnan

perustuslakivaliokunnalle. Valiokunta on tästä tehtävästä selviytynyt verraten hyvin. Sinä aikana kun olin valiokunnan jäsenenä, oli esim. 35 tapauksesta, joissa oli ollut esillä valtiosäännön tulkinta, kaikkiaan 27 tapauksessa valiokunta ollut yksimielinen. Siis vain kahdeksassa tapauksessa mielipiteet menivät eri suuntiin, eivätkä valtiosäännön asiantuntijat ole näinkään syntyneitä tulkintoja juuri arvostelleet. Voidaan siis todeta, että tarve erityisen valtiosääntötuomioistuimen perustamiseen ei ole niin polttava, etteikö asiaa voitaisi vielä perusteellisesti tutkia.

Valtiosääntömme laatijat ovat harvinaisen onnistuneesti tajunneet nykyaikaisen demokratian valtiosäännölle asettamat vaatimukset. Perustuslakiemme kestävyys ja soveltuvuus eri olosuhteissa osoittavat sen.